

Кирилюк Ю.В., к.е.н., доцент,

Пшенична Т.М., к.е.н.

2.2 Динаміка імплементації правових актів європейського союзу відповідно до угоди про асоціацію України з ЄС

Європейська інтеграція надає для України можливість модернізувати економіку, залучити іноземні інвестиції і новітні технології, а це, в свою чергу, сприятиме створенню нових робочих місць, підвищенню конкурентоспроможності вітчизняного товаровиробника, виходу як на ринок ЄС, так і на світові ринки.

Імплементація в українське законодавство нормативно-правових актів ЄС, передбачених Угодою про асоціацію України з Європейським Союзом, повинна здійснюватися відповідно до графіків, визначених в додатках Угоди про асоціацію. Тобто, Угода про асоціацію містить чіткі терміни та кроки сторін для виконання її положень. Свої зобов'язання Україна повинна виконувати поетапно окремими частинами до 2025 року. Зокрема, Україна повинна імплементувати у національне законодавство 550 окремих положень актів законодавства ЄС: 323 директиви, 163 регламенти, 43 рішення Ради ЄС, 9 рекомендацій та 12 інших правових актів.

Правові аспекти виконання положень актів законодавства ЄС визначені статтею 288 Договору про функціонування Європейського Союзу. Згідно даної статті Договору для здійснення своєї компетенції інститути Союзу приймають регламенти, директиви, рішення, рекомендації та висновки [1, с.171-172].

1 вересня 2017 року після тривалого процесу ратифікації Угода про асоціацію між Україною та ЄС набула чинності у повному обсязі. Початок дії угоди у повному обсязі суттєво посилить контроль за її виконанням з боку ЄС [2].

Загалом запускається багато бюрократичних процесів погоджень, моніторингу та спільних рішень. Реалізацію Угоди про асоціацію контролюватимуть низка двосторонніх органів. Своєрідним виконавчим органом асоціації є Рада асоціації, до якої входитимуть члени уряду України, члени ради ЄС та Єврокомісії. Цей орган контролюватиме імплементацію та перевірятиме досягнення конкретних цілей та критеріїв Угоди, а також має вирішувати важливі чи спірні питання, які виникатимуть під час реалізації Угоди.

Моніторинг імплементації законодавчих актів ЄС (директив, регламентів, рішень, рекомендацій та інших правових актів) за 2014-2017 роки дає можливість оцінити динаміку виконання конкретних завдань і показує обсяг завдань, які має виконати Україна відповідно до додатків Угоди про асоціацію (табл. 2.1).

Таблиця . 2.1 - Дедлайн імплементації законодавчих актів ЄС станом на 01.01.2018 р.

Тип акту ЄС	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	Без дати	Всього
Директиви	2	2	24	53	58	49	40	19	18	2	16	32	8	323
виконані	-	-	7	2	9	11	4	-	1	-	5	5	1	45
невиконані	2	2	16	8	3	7	1	2	1	2	-	-	1	45
частково виконані	-	-	1	-	-	-	1	1	2	-	-	3	-	8
розгляд не розпочато	-	-	-	43	46	31	34	16	14	-	11	24	6	225
Регламенти	-	2	5	8	20	28	53	3	4	-	-	35	5	163
виконані	-	-	-	-	4	3	-	-	-	-	-	5	1	13
невиконані	-	2	5	3	-	3	-	1	-	-	-	-	-	14
частково виконані	-	-	-	-	-	1	1	-	-	-	-	-	-	2
розгляд не розпочато	-	-	-	5	16	21	52	2	4	-	-	30	4	134
Рішення	3	-	-	3	27	4	5	1	-	-	-	-	-	43
виконані	3	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	4
невиконані	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
частково виконані	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
розгляд не розпочато	-	-	-	2	27	4	5	1	-	-	-	-	-	39
Рекомендації	-	-	-	-	2	-	-	-	-	-	-	-	7	9
виконані	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	7	8
невиконані	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
частково виконані	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
розгляд не розпочато	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	1
Інші	-	-	4	2	-	-	-	-	-	-	-	1	5	12
виконані	-	-	3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	5	8
невиконані	-	-	1	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	3
частково виконані	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
розгляд не розпочато	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1	-	1

Джерело: розраховано авторами на основі даних [3]

Аналіз динаміки і стану виконання конкретних законодавчих актів ЄС за період 2014-2017 років дає можливість зробити наступні висновки.

Директива є обов'язковою щодо результату, якого необхідно досягти, для кожної держави-члена, якій її адресовано, проте залишає національним органам влади вибір форми та засобів реалізації її положень.

З 81 директиви, виконання яких заплановано на 2014-2017 роки, Україною вчасно виконано лише 9 директив, не виконано – 28, частково виконано – 1, не розпочато виконання 43 директив.

В 2016 році виконано 7 директив із 24 передбачених Угодою:

- Директива № 2003/4/ЄС про доступ громадськості до екологічної інформації та про скасування Директиви № 90/313/ЄЕС. В Директиві містяться положення щодо забезпечення громадянам доступу до інформації про стан довкілля, якою володіють органи державної влади, та передбачено підстави відмови в доступі до цієї інформації. Також Директива встановлює вимоги до якості екологічної інформації з можливістю оскарження неправомірної відмови у наданні такої інформації.

- Директива № 2009/101/ЄК Європейського Парламенту і Ради від 16 вересня 2009 року про узгодження гарантій, яких вимагають держави-члени від товариств у розумінні другої частини статті 48 Договору з метою захисту інтересів учасників та третіх осіб з огляду на встановлення рівності таких гарантій у всьому Співтоваристві. Положення Директиви містять координаційні заходи, які застосовуються до законів, підзаконних актів та адміністративних положень, що регулюють діяльність певних видів товариств. Також передбачено вжиття державами-членами заходів, що потрібні для забезпечення обов'язкового розкриття товариствами документів та відомостей, перелік яких наведено в Директиві.

- Делегований регламент Комісії (ЄС) №1059/2010 про маркування посудомийних машин. Це Положення встановлює вимоги до маркування та надання додаткової інформації про продукт для побутових посудомийних машин, що живляться від електромережі, а також для машин, які можуть живитися від батарей, в тому числі тих, які продаються для непобутового використання і вбудованих побутових посудомийних машин,

- Делегований регламент Комісії (ЄС) №874/2012 про енергетичне маркування електричних ламп і світильників. Це Положення встановлює вимоги до маркування та надання додаткової інформації про продукт на електричних лампах, таких як: лампи розжарювання; люмінесцентні лампи; лампи розряду високої інтенсивності; світлодіодні лампи і світлодіодні модулі.

- Директива № 2012/30/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 25 жовтня 2012 року про узгодження гарантій, яких вимагають держави-члени від товариств у розумінні другої частини статті 54 Договору про функціонування Європейського Союзу для захисту інтересів учасників та третіх осіб, з огляду на створення акціонерних товариств, збереження та зміни капіталу з метою встановлення рівності таких гарантій. Положення Директиви стосуються вимог до формування та зміни статутного капіталу акціонерних товариств. Також Друга Директива встановлює вимоги до інформації, що зазначається в статуті або установчих документах, які підлягають оприлюдненню відповідно до Першої Директиви. Крім того, Директива передбачає обов'язкову оцінку майна, яким були оплачені акції (якщо оплата проводиться не в грошовій формі), умови викупу власних акцій товариством, принцип рівноправності акціонерів одного класу.

- Делегований регламент Комісії (ЄС) №1061/2010 від 28 вересня 2010 року про маркування побутових пральних машин. Ця Директива встановлює вимоги до маркування та надання додаткової інформації про електричні побутові пральні машини, що працюють від електромережі, а також про побутові пральні машини, які можуть використовувати інші джерела живлення, в тому числі ті, які продаються для використання в непобутових цілях і вбудовані в побутові пральні машини.

- Делегований регламент Комісії (ЄС) №626/2011 про маркування побутових кондиціонерів. Ця Директива встановлює вимоги до маркування та надання додаткової інформації для кондиціонерів, що працюють від електромережі з номінальною потужністю ≤ 12 кВт для охолодження або нагрівання, якщо продукт не має функції охолодження.

В 2017 році виконано лише 2 директиви із 53 запланованих:

- Делегований регламент Комісії (ЄС) №1060/2010 від 28 вересня 2010 року про маркування електричних холодильників, морозильних камер та їх комбінацій. Ця Директива встановлює вимоги до маркування та надання додаткової інформації про продукт щодо побутових холодильних приладів, що працюють від електромережі з об'ємом зберігання від 10 до 1 500 літрів. Завдання: наближення положень національного законодавства щодо маркування електричних холодильників, морозильних камер та їх комбінацій до законодавства ЄС.

- Директива № 2008/48/ЄК Європейського Парламенту та Ради від 23 квітня 2008 року про кредитні угоди для споживачів, яка скасовує Директиву Ради №87/102/ЄЕС. Метою Директиви є гармонізація окремих аспектів законодавчих та підзаконних актів держав-членів щодо угод про надання кредиту споживачам. Директива застосовується до кредитних угод. Випадки, за яких Директива до кредитних угод не застосовується, передбачені в статті 2 цієї Директиви. Завдання: забезпечення справедливих умов у споживчому договорі при придбанні товару на відстані та укладанні кредитного договору.

Разом з тим, достроково виконані директиви, передбачені планом на 2018 рік:

- Директива Ради №89/686/ЄЕС від 21 грудня 1989 року про наближення законодавства держав-членів стосовно засобів індивідуального захисту. Директива встановлює вимоги, що регулюють розміщення засобів індивідуального захисту (ЗІЗ) на ринку і вільне переміщення в межах Європейського союзу (ЄС), а також основні вимоги, яким повинні задовольняти ЗІЗ з метою захисту здоров'я і забезпечення безпеки користувачів без шкоди здоров'ю або безпеці інших осіб, домашніх тварин або товарів.

- Директива 2006/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 17 травня 2006 року щодо машин і механізмів. Директива дозволяє вільно експлуатувати та переміщувати всередині ЄС машини та механізми, що відповідають вимогам безпечності та охорони здоров'я. Директива встановлює як обов'язкові, так і добровільні стандарти, які поширюються на продукти, що вперше з'являються на ринку ЄС.

- Директива № 2009/48 Європейського Парламенту та Ради від 18 червня 2009 року про безпеку іграшок. Директива встановлює вимоги безпеки для іграшок (продукти, що виключно або частково розроблені або призначені для використання в грі дітьми у віці до 14 років), яким повинні відповідати іграшки, доступні в ЄС. Вона визначає конкретні обов'язки різних операторів в ланцюжку поставок від виробника до роздрібної торгівлі. Ці вимоги розроблені для забезпечення високого рівня безпеки та охорони здоров'я, захисту населення і навколишнього середовища і гарантувати справедливую конкуренцію на ринку.

- Директива № 2004/25/ЄК Європейського парламенту та Ради від 21 квітня 2004 року про заявки та пропозиції ціни поглинання. Директива є компромісом між корпоративними системами держав-членів щодо вжиття захисних заходів виконавчим органом товариства, спрямованих проти поглинання. Сформульовано заходи, які стосуються пропозицій поглинання цінних паперів компаній, на які розповсюджується дія законів держав-членів, де передбачена торгівля усіма чи деякими з цих цінних паперів на регульованих ринках. Директива не розповсюджується на поглинання цінних паперів, випущених компаніями, з метою колективного вкладення капіталу.

- Директива Європейського Парламенту та Ради №2009/142/ЄС від 30 листопада 2009 року про апарати, які працюють на газоподібному паливі. Директива встановлює правила для розміщення на ринку та введення в експлуатацію приладів, що працюють на газоподібному паливі, та їх компонентів. Директива забезпечує доступ до ринку ЄС для продуктів, що відповідають ряду вимог з газової безпеки, а також визначає рівні енергоефективності цих продуктів, якщо з цією метою не застосовуються інше регулювання ЄС.

- Директива №2014/30/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 лютого 2014 року про гармонізацію законодавства держав-членів стосовно електромагнітної сумісності. Директива спрямована на забезпечення адекватного рівня відповідності електричного і електронного обладнання

вимогам електромагнітної сумісності, встановлює єдині правила для забезпечення захисту від електромагнітних перешкод, з тим щоб гарантувати вільне переміщення електричного і електронного обладнання на внутрішньому ринку ЄС. Устаткування, охоплене цією директивою, включає в себе як пристрої, так і стаціонарні установки.

- Директива №2014/35/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 лютого 2014 року про гармонізацію законодавства держав-членів стосовно надання на ринку електричного обладнання, призначеного для використання в певних межах напруги. Директива створює єдині умови на всій території ЄС з продажу електротехнічного обладнання, що призначене для використання в певних межах напруги. Це відноситься як до електричного обладнання, призначеного для використання з номінальною напругою від 50 до 1 000 В змінного струму, і від 75 до 1 500 В для постійного струму. Вона охоплює всі ризики для здоров'я і безпеки, таким чином гарантуючи, що електричне обладнання є безпечним для установок, для яких воно було зроблене.

- Директива №2014/90/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 23 липня 2014 року про морське обладнання та скасування Директиви Ради 96/98/ЄС. Директива підвищує безпеку в морі; запобігає забрудненню морського середовища; забезпечує міжнародні стандарти безпеки для обладнання на судах ЄС, що мають інтерпретуватися однаково у всіх країнах ЄС.

Це накладає додаткові вимоги до національних органів, відповідальних за сертифікацію обладнання на судах, що плавають під їх прапором (відповідно до міжнародних конвенцій) при видачі, схваленні або продовженні сертифікатів.

- Директива №2014/33/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 лютого 2014 року про гармонізацію законодавства держав-членів стосовно ліфтів і запобіжних комплектувальних виробів для ліфтів. Директива встановлює єдині правила продажу і здачі в експлуатацію ліфтів і компонентів безпеки для них. Це відноситься і до ліфтів, які постійно обслуговують будинки

і споруди, та які призначені для перевезення людей і вантажів. Це не відноситься до фунікулерів, підйомників і ескалаторів або пішохідних доріжок.

Достроково виконані директиви, передбачені планом на 2019 рік:

- Директива № 98/83/ЄС про якість води, призначеної для споживання людиною, зі змінами і доповненнями, внесеними Регламентом (ЄС) № 1882/2003 і Регламентом (ЄС) 596/2009. Директива містить положення про захист людського здоров'я від шкідливих впливів будь-якого забруднення води, призначеної для споживання людиною, шляхом забезпечення її безпечності та чистоти.

- Директива №2014/34/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 лютого 2014 року про гармонізацію законодавства держав-членів стосовно обладнання і захисних систем, призначених для використання в потенційно вибухонебезпечному середовищі. Директива встановлює єдині правила з продажу і введення в експлуатацію обладнання та захисних систем, призначених для використання в потенційно вибухонебезпечних середовищах. Директива прагне до того, щоб продукція відповідала певним вимогам, щоб забезпечити високий рівень захисту здоров'я та безпеки людей, особливо працівників, і, в разі необхідності, захист домашніх тварин і майна.

- Директива №2014/68/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 15 травня 2014 року про гармонізацію законодавства держав-членів стосовно надання на ринку обладнання, що працює під тиском. Директива регулює питання розробки, виробництва і відповідності обладнання під тиском з максимально допустимим тиском, що перевищує 0,5 бар. Вона охоплює все обладнання і вузли, які є новими для ринку ЄС, як вироблені в ЄС, так і в інших місцях. Це також включає в себе імпортовані вироби, що були у використанні.

- Директива №98/79/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 жовтня 1998 року про медичні діагностичні засоби in vitro. Директива спрямована на забезпечення безперебійного функціонування єдиного ринку шляхом гармонізації іншого національного законодавства про надійність медичних виробів для діагностики in vitro. Це забезпечує високий рівень захисту здоров'я

та безпеки пацієнтів, користувачів та інших, і досягнення результатів, для яких вони призначені.

- Директива Ради №90/385/ЄЕС від 20 червня 1990 року про наближення законів держав-членів про активні медичні прилади для імплантацій. Директива гармонізує національне законодавство про активні медичні пристрої, що імплантуються. Пристрої повинні бути спроектовані і виготовлені таким чином, щоб не становити жодного ризику для пацієнтів, медичних працівників або інших осіб, які перебувають в контакті з ними.

- Директива Ради № 96/50/ЄК від 23 липня 1996 року про гармонізацію умов отримання національних свідоцтв капітанів для перевезення пасажирів та вантажів внутрішніми водними шляхами у межах Співтовариства. Положення Директиви спрямовані на гармонізацію та узгодження основних умов для отримання свідоцтв капітанами суден для плавання по внутрішніх водних шляхах між державами-членами з метою підвищення рівня безпеки внутрішнього водного судноплавства. Встановлено вимоги стосовно віку, після досягнення якого дозволено керування судном, фізичної та психічної придатності заявників, їх професійного досвіду (принаймні чотирирічного) та знань окремих предметів, пов'язаних з керуванням судном.

- Директива №2014/31/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 лютого 2014 р. про гармонізацію законодавства держав-членів стосовно наявності на ринку неавтоматичних зважувальних приладів. Директива встановлює єдині правила з продажу і здачі в експлуатацію неавтоматичних ваговимірювальних приладів, тобто приладів, що вимагають втручання людини під час зважування. Директива визначає відповідальність виробників, імпортерів і дистриб'юторів в контексті продажу неавтоматичних зважувальних інструментів всередині ЄС.

- Директива Ради №93/42/ЄЕС від 14 червня 1993 року про медичні прилади. Директива узгоджує національне законодавство щодо медичних приладів та забезпечує універсальні високі стандарти безпеки для пацієнтів.

Національні органи повинні забезпечити, щоб всі медичні прилади, доступні для ЄС, були безпечними для пацієнтів, користувачів та інших людей.

- Директива №2014/32/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 26 лютого 2014 року про гармонізацію законодавства держав-членів стосовно надання на ринку вимірювальних приладів, яка встановлює єдині правила для продажу вимірювальних приладів. Юридично контрольовані вимірювальні прилади використовуються для різних вимірювальних завдань у сфері охорони здоров'я і безпеки та справедливої торгівлі.

- Директива №2000/9/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 20 березня 2000 року стосовно устаткування канатних доріг, призначених для перевезення людей. Директива визначає набір основних вимог безпеки на рівні ЄС, а також процедури контролю та управління, які повинні застосовуватися для канатних доріг, що перевозять пасажирів. Об'єктом регулювання цієї директиви є: фунікулери або інші транспортні засоби, де тяга забезпечується одним або кількома кабелями; фунікулери які піднімають і / або опускаються несучими кабелями, в тому числі гондоли і крісельні підйомники; бугельні підйомники.

- Директива № 2000/31/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 8 червня 2000 року про деякі правові аспекти послуг інформаційного суспільства, зокрема електронної комерції на внутрішньому ринку (Директива про електронну комерцію). Мета Директиви – зробити внесок у належне функціонування внутрішнього ринку шляхом забезпечення вільного переміщення інформаційних послуг між державами-членами. Її положення зближуються із певними положеннями національного законодавства про інформаційні послуги на внутрішньому ринку, постачальників послуг, комерційні повідомлення, контракти, укладені за допомогою електронних засобів, відповідальність посередників, кодекси поведінки, вирішення спорів поза судом, судові позови тощо.

Достроково виконані директиви, передбачені планом на 2020 рік:

- Директива № 2009/110/ЄК Європейського Парламенту та Ради від 16 вересня 2009 року щодо започаткування та ведення діяльності установ по роботі з електронними грошима та пруденційний нагляд за ними , що вносить зміни до Директив 2005/60/ЄК та 2006/48/ЄК, та скасовує Директиву 2000/46/ЄК. Положення Директиви визначають правила для започаткування, діяльності та нагляду за діяльністю установ по роботі з електронними грошима для того, щоб гарантувати справедливі умови конкуренції для всіх провайдерів платіжних послуг. Завдання: наближення положень національного законодавства щодо започаткування, діяльності та нагляду за діяльністю установ по роботі з електронними грошима до законодавства ЄС.

- Директива № 94/19/ЄК Європейського Парламенту та Ради від 30 травня 1994 року про систему гарантування депозитів. Згідно з положеннями Директиви, кожна держава-член повинна забезпечити функціонування однієї чи більше офіційно визнаних схем гарантування депозитів на своїй території. Крім визначених випадків, жодна кредитна установа, зареєстрована в державі-члені, не може приймати депозити, якщо вона не є учасником такої схеми. Держава-член може надати право кредитній установі не приймати обов'язкової участі в схемі гарантування депозитів, якщо ця кредитна установа має систему захисту своєї організації. Завдання: наближення положень національного законодавства про систему гарантування депозитів до законодавства ЄС.

- Директива №2013/53/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 20 листопада 2013 року про прогулянкові судна і гідроцикли, що скасовує Директиву 94/25/ЄС. Директива встановлює вимоги для виробників, імпортерів і дистриб'юторів гідроциклів і обмеження на викиди вихлопних газів двигуна (СО, НС, NOx і твердих частинок) і рівнів шуму, щоб відобразити технологічні розробки, які привели до поліпшення екологічних показників. Вона також визначає конструктивні категорії (А, В, С і D) для суден на основі придатності для навігаційних умов, таких як діапазони сили вітру і значення висоти хвилі.

- Директива №2014/53/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 16 квітня 2014 року про гармонізацію законодавства держав-членів стосовно

надання на ринку радіобладнання, що скасовує Директиву 1999/5/ЄС. Директива встановлює правила для розміщення радіобладнання на внутрішньому ринку ЄС, що мають на меті впорядкувати вимоги до зростаючих числа і різноманітності радіопристроїв і відповідного обладнання, і гарантувати, що вони не створюють радіоперешкоди один для одного, а також встановлюють основні вимоги з охорони здоров'я і безпеки праці.

Достроково виконана директива, передбачена планом на 2022 рік:

Директива № 2007/60/ЄС про оцінку та управління ризиками затоплення.

Положення Директиви передбачають проведення попередньої оцінки ризиків щодо можливостей затоплення в регіоні, підготовку карт загроз та ризиків затоплення із нанесенням зон, що знаходяться під ризиком таких затоплень, а також розробку планів управління ризиками затоплення.

Достроково виконані директиви, передбачені планом на 2024 рік:

- Директива №1999/92/ЄК Європейського Парламенту та Ради від 16 грудня 1999 року про мінімальні вимоги щодо поліпшення безпеки і захисту здоров'я працівників, що піддаються потенційній небезпеці у вибухонебезпечних середовищах (п'ятнадцята окрема Директива у значенні статті 16(1) Директиви №89/391/ЄЕС). Положення Директиви встановлюють мінімальні вимоги щодо безпеки та охорони здоров'я працівників, що піддаються потенційному ризику в вибухонебезпечній атмосфері – суміші повітря з вибухонебезпечними газами, парами та ін. Роботодавець повинен вжити технічних і організаційних заходів із запобігання утворенню такої атмосфери, її запаленню та мінімізації наслідків вибуху. Крім цього, робоче обладнання повинно відповідати мінімальним стандартам, а працівники мають отримати належну підготовку.

- Директива Ради № 98/24/ЄК від 7 квітня 1998 року про захист здоров'я і безпеку працівників від ризиків, пов'язаних з хімічними речовинами, на роботі (чотирнадцята окрема Директива у значенні статті 16(1) Директиви № 89/391/ЄЕС). Директива дає визначення термінам «хімічний агент», «небезпечний хімічний агент», «робота з хімічними агентами», «ліміт

припустимого впливу», «обстеження здоров'я», «небезпека», «ризик». Встановлено обов'язок роботодавця визначити наявність небезпечних хімічних агентів на своєму виробництві, оцінити ризики і вжити необхідних превентивних заходів. Прописано процедуру на випадок нещасного випадку. Завдання: прийняття нормативно-правового акта про затвердження вимог до роботодавців про захист працівників від шкідливого впливу хімічних речовин.

- Директива № 2006/25/ЄК Європейського Парламенту та Ради від 5 квітня 2006 року про мінімальні вимоги до охорони здоров'я і безпеки працівників, що піддаються небезпеці впливу фізичних факторів (штучне оптичне опромінювання) (дев'ятнадцята окрема Директива у значенні статті 16(1) Директиви № 89/391/ЄЕС). Положення Директиви спрямовані на захист працівників від ризиків, пов'язаних із впливом штучного оптичного опромінювання (ультрафіолетового, лазерного тощо), а також встановлюються мінімальні вимоги до безпеки праці. Директива фіксує список превентивних заходів, яких повинен вжити роботодавець, встановлює ліміти опромінювання. Якщо в результаті медичного обстеження виявлено перевищення лімітів, про це повідомляється працівникам.

- Директива Ради № 93/103/ЄК від 23 листопада 1993 року про мінімальні вимоги безпеки і здоров'я під час робіт на борту риболовних суден (тринадцята окрема Директива у значенні статті 16(1) Директиви № 89/391/ЄЕС). Метою Директиви є встановлення мінімальних вимог для захисту здоров'я та безпеки працівників на борту риболовних суден. Зокрема встановлено, що власник повинен забезпечити відповідність судна набору вимог і стандартів, а також належний інструктаж команди.

- Директива № 2004/40/ЄК Європейського Парламенту та Ради від 29 квітня 2004 року про мінімальні вимоги щодо охорони здоров'я і безпеки працівників, що піддаються небезпеці впливу фізичних факторів (електромагнітні поля) (вісімнадцята окрема Директива у значенні статті 16(1) Директиви №89/391/ЄЕС). Директива містить положення, які встановлюють мінімальні вимоги до безпеки праці та захисту працівників від ризиків,

пов'язаних із впливом електромагнітних полів і хвиль. Також наведено технічні критерії та ліміти. Встановлено обов'язок роботодавця регулярно вимірювати рівень електромагнітного впливу, якому піддаються працівники, і зберігати цю інформацію. Крім цього, він має вживати превентивних заходів та надавати всі необхідні дані про ризики працівникам.

Достроково виконані директиви, передбачені планом на 2025 рік:

- Директива № 2000/36/ЄК Європейського Парламенту та Ради від 23 червня 2000 року стосовно продуктів з какао та шоколаду, призначених для споживання в їжу. Положення Директиви застосовуються до продуктів з какао та шоколаду, призначених для споживання в їжу людиною. Також визначаються спільні правила для продуктів з какао та шоколаду, які відповідають законодавству, що застосовується до харчових продуктів, а саме щодо складу, назви, маркування та презентації.

- Директива Ради № 68/193/ЄЕС від 9 квітня 1968 року про торгівлю матеріалами для вегетативного розмноження винограду. Положення Директиви застосовуються до матеріалу для вегетативного розмноження винограду, який виробляється та продається в межах Співтовариства. Встановлюються вимоги до сертифікації матеріалу або перевірки стандартного матеріалу для розмноження, виробленого в межах територій держав-членів, а також вимоги щодо пакування та інформації на етикетках.

- Директива Ради № 66/401/ЄЕС від 14 червня 1966 року про торгівлю насінням кормових культур. Положення Директиви застосовуються до насіння кормових культур, яким торгують в межах Співтовариства, незалежно від виду використання, для якого призначено насіння після вирощування, а також визначає умови сертифікації врожаю, умови, яким повинно відповідати насіння та вимоги до змісту інформації на етикетці.

- Директива Ради № 92/34/ЄЕС від 28 квітня 1992 року про збут матеріалу для розмноження фруктових культур та фруктових рослин, призначених для виробництва фруктів. Директива містить положення, що застосовуються до збуту матеріалів для розмноження фруктових культур та фруктових рослин,

призначених для виробництва фруктів, в межах Співтовариства, а також визначає вимоги щодо якості та охорони здоров'я рослин, яким повинен відповідати матеріал для розмноження, та щодо умов постачання і збуту, передбачає систему моніторингу та офіційної перевірки відповідальними органами.

Достроково виконана директива, передбачена планом без дати:

Директива Ради № 98/56/ЄК від 20 липня 1998 року про продаж речовин для розмноження декоративних рослин. Положення Директиви застосовуються щодо реалізації матеріалу для розмноження декоративних рослин в межах Співтовариства та містить вимоги, яким має відповідати матеріал для розмноження і яких повинні дотримуватися постачальники матеріалу для розмноження, а також визначаються правила реалізації та маркування матеріалу для розмноження і умови імпорту матеріалу з третіх країн.

Варто промоніторити директиви, які залишились невиконаними на час встановленого дедлайну в додатках до Угоди. Безпосередньо в 2014 році невиконані директиви:

- Директива Ради 2004/67/ЕС від 26 квітня 2004 року про заходи щодо забезпечення безпеки поставок природного газу. Визначає мінімальні стандарти безпеки постачання газу для всіх гравців ринку, вимагає від компетентних органів держави складати план надзвичайних заходів на національному рівні з метою реагування на надзвичайні ситуації на ринку газу, а також визначити категорію «вразливих споживачів» та забезпечити їм належний рівень захисту. Завдання: наближення положень національного законодавства щодо заходів із забезпечення безпеки поставок природного газу до законодавства ЄС.

- Директива №2005/89/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 18 січня 2006 року щодо заходів із забезпечення безпеки постачання електроенергії та інвестицій в інфраструктуру. Директива визначає заходи, спрямовані на забезпечення безпеки постачання електроенергії з метою гарантування належного функціонування внутрішнього ринку електроенергії ЄС, адекватного рівня інтерконекції між державами-членами ЄС, адекватного рівня

потужностей з генерації та балансу між попитом та пропозицією. Завдання: наближення положень національного законодавства щодо заходів із забезпечення безпеки постачання електроенергії та інвестицій в інфраструктуру до законодавства ЄС.

Не виконані директиви в 2015 році:

- Директива №2009/73/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 13 липня 2009 року стосовно спільних правил для внутрішнього ринку природного газу, яка скасовує Директиву №2003/55/ЄС. Директива визначає базові принципи і правила функціонування ринку газу для держав-членів ЄС та членів Енергетичного Співтовариства, що ґрунтуються на принципі «забезпечення конкуренції там, де це є можливим», зокрема шляхом забезпечення юридичного розділення вертикально-інтегрованих монополій, недискримінаційного доступу третіх сторін до систем транспортування та розподілу газу, забезпечення права споживачам вільно обирати постачальників та створення кращих стандартів захисту споживачів. Для виконання даної директиви необхідно вирішити такі завдання:

- вжиття заходів обрання моделі відокремлення для газотранспортної системи України, що знаходиться у державній власності і не підлягає приватизації;

- забезпечення відповідності статусу Незалежного регуляторного органу критеріям, встановленим законодавством ЄС;

- створення правових передумов для нової моделі ринку природного газу відповідно до вимог Директиви 2009/73/ЄС та Регламенту (ЄС) № 715/2009;

- *забезпечення прозорості цінової і тарифної політики.*

- Директива №2009/72/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 13 липня 2009 року щодо загальних правил функціонування внутрішнього ринку електроенергії. Директива визначає вимоги до організації ринку електроенергії на основі конкурентного механізму, зокрема можливість усім споживачам вільно обирати своїх постачальників, встановлює рівні умови для продажу

електроенергії, вимагає усунення дискримінації чи не вигідного становища на ринку електричної енергії, а також передбачає розвиток транскордонних міжсистемних сполучень для забезпечення споживачів та промислового сектору електроенергією за найбільш сприятливою конкурентною ціною. Для виконання даної директиви необхідно вирішити такі завдання:

- забезпечення відповідності виробництва електроенергії стандартам ЄС та розвитку експортного потенціалу України;
- забезпечення прозорої цінової і тарифної політики;
- забезпечення відповідності статусу Незалежного регуляторного органу критеріям, встановленим законодавством ЄС;
- законодавче закріплення концепції нової моделі функціонування ринку електроенергії відповідно до вимог Директиви 2009/72/ЄС та Регламенту (ЄС) 714/2009.

Не виконані директиви в 2016 році:

- Директива ЄС №96/60/ЄС про маркування побутових пральних машин, комбінованих із сушарками. Ця Директива застосовується до побутових комбінованих прально-сушильних машин, що працюють від електричної мережі. Прилади, які також можуть використовувати інші джерела енергії, виключаються із сфери покриття директиви.

- Директива № 2003/35/ЄС про забезпечення участі громадськості у підготовці окремих планів та програм, що стосуються навколишнього середовища, та внесення змін і доповнень до Директив №№ 85/337/ЄЕС та 96/61/ЄС про участь громадськості та доступ до правосуддя. Директивою встановлюється механізм інформування та консультування з громадськістю, який дозволить враховувати пропозиції громадськості під час підготовки планів та програм, що стосуються довкілля. Крім цього, передбачається участь громадськості у прийнятті планів та програм, що розробляються в рамках вимог Директив про відходи, про небезпечні відходи, про батарейки та акумулятори, які містять небезпечні хімічні речовини тощо.

- Директива № 2001/18/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 12 березня 2001 року про вивільнення у навколишнє середовище генетично модифікованих організмів та про скасування Директиви Ради № 90/220/ЄЕС зі змінами і доповненнями, внесеними Рішеннями № 2002/623/ЄС та № 2002/811/ЄС, Регламентами (ЄС) № 1829/2003 та (ЄС) № 1830/2003 та Директивою № 2008/27/ЄС. Директива містить положення, що передбачають систему оцінки екологічних ризиків, пов'язаних із вивільненням ГМО, запроваджують публічно доступний реєстр та встановлюють порядок консультацій із громадськістю, а також визначають вимоги до звіту про ГМО, критерії безпеки, строки оприлюднення.

- Директива № 2003/87/ЄС про встановлення схеми торгівлі викидами парникових газів у рамках Співтовариства та внесення змін і доповнень до Директиви № 96/61/ЄС із змінами і доповненнями, внесеними Директивою № 2004/101/ЄС. Директива містить положення щодо фінансування скорочення викидів в атмосферу парникових газів, запровадження дозвільної системи на викиди парникових газів та на квоти, що продаватимуться на національному рівні між заводами і промисловими комплексами. Також передбачено створення системи моніторингу, звітності, здійснення перевірок, та консультацій з громадськістю щодо викидів парникових газів.

- Директива Комісії № 2006/17/ЄК від 8 лютого 2007 року, яка встановлює правила впровадження Директиви № 2004/23/ЄК Європейського Парламенту та Ради щодо деяких технічних вимог до донорства, отримання та тестування людських тканин і клітин. Директива встановлює технічні стандарти щодо заготівлі людських тканин та клітин, критеріїв відбору донорів, лабораторних тестів, що вимагаються від донорів, процедури прийняття придбаних тканин та клітин «установою тканин», вимог до безпосереднього надання реципієнту специфічних тканин та клітин.

- Одинадцята Директива Ради № 89/666/ЄЕС від 21 грудня 1989 року про розкриття вимог стосовно відкритих в державі-члені філій відносно окремих типів компаній, які керуються законодавством іншої держави, що частково

скасована Директивою № 2013/34/ЄС Європейського Парламенту та Ради ЄС від 26 червня 2013 року. Директива спрямована на захист осіб, що вступають у відносини з філією товариства, заснованого в іншій державі, та, відповідно, потребують перевірити те, наскільки філія (і товариство) є правоздатними та платоспроможними.

- Делегований регламент Комісії (ЄС) №392/2012 про маркування побутових електричних барабанних сушильних машин. Ця Директива встановлює вимоги до маркування та надання додаткової інформації про продукт щодо побутових електричних барабанних сушильних машин і вбудованих побутових барабанних сушарок, в тому числі тих, які продаються для використання в непобутових цілях.

- Делегований регламент Комісії (ЄС) №65/2014 від 1 жовтня 2013 року щодо енергетичного маркування побутових печей та витяжок. Це Положення встановлює вимоги до маркування та надання додаткової інформації про продукт для побутових електричних і газових печей (в тому числі вбудованих в кухонні плити) і для побутових електричних витяжок, в тому числі при продажу в непобутових цілях.

- Директива 2014/40/ЄС Європейського Парламенту та Ради ЄС від 3 квітня 2014 року про наближення законів, правил та адміністративних положень держав-членів, що стосуються виробництва, презентації та продажу тютюну та супутніх товарів та скасування Директиви 2001/37/ЄК. Положення Директиви регулюють максимально допустимий вміст смоли, нікотину, монооксиду вуглецю та спосіб перевірки їх вмісту, зобов'язують розміщувати цю інформацію на упаковці сигарет, а також запроваджують заборону на споживання тютюну для перорального споживання. Регулюється маркування тютюнових виробів через заборону використання на їхній упаковці термінів, написів, торговельних марок, зображень, що можуть створювати неправильне враження щодо характеристик тютюнових виробів.

- Директива Ради № 2008/118/ЄК від 16 грудня 2008 року стосовно загальних умов акцизного збору, що відміняє Директиву № 92/12/ЄЕС (стаття

1). Директива містить загальний механізм встановлення акцизних зборів на товари та послуги, можливість звільнення від акцизних зборів та компенсації акцизних зборів на умовах, що визначаються державами-членами. Відповідно до статті 1 Директиви, підакцизними є спирт та алкогольні напої, тютюнові вироби та енергоносії. Завдання: уніфікація переліку товарів, споживання чи використання яких підлягає оподаткуванню акцизними зборами з відповідними нормами ЄС.

- Директива Ради № 2006/117/Євратом від 20 листопада 2006 року про нагляд та контроль за перевезенням радіоактивних відходів та відпрацьованого ядерного палива. Директива передбачає наступне: дозволяє відправляти відпрацьоване паливо на переробку між країнами ЄС; вимагає попередній дозвіл для переміщення радіоактивних відходів і відпрацьованого ядерного палива через кордон, якщо він відправляється з, через або в одній з країн ЄС; передбачає, що поставки радіоактивних речовин, які порушують вимоги директиви, повинні бути повернуті в країну їх походження.

- Директива №2003/33/ЄК Європейського Парламенту та Ради від 26 травня 2003 року про наближення законодавчих, нормативних та адміністративних актів держав-членів про рекламу та спонсорство тютюнових виробів. Положення Директиви встановлюють заборону реклами і спонсорства сигарет та інших тютюнових виробів у друкованих ЗМІ, під час надання інформаційних послуг та радіомовлення.

- Директива № 2004/23/ЄК Європейського Парламенту та Ради від 31 березня 2004 року про встановлення стандартів якості та безпеки для донорства, отримання, перевірки, обробки, консервації, зберігання та розповсюдження людських тканин і клітин. Метою Директиви є застосування всіх можливих засобів захисту в процесі отримання, перевірки, обробки, консервації, зберігання та розповсюдження людських тканин і клітин, щоб уникнути перенесення інфекційних захворювань при донорстві. Положення Директиви спрямовані на заохочення безкоштовного та добровільного донорства, впровадження прозорих стандартів доступу до тканин і клітин,

створення системи для їх ідентифікації з послідуочим присвоєнням ідентифікаційних кодів для донорського матеріалу.

- Директива Ради ЄС №2013/59/Євроатом від 5 грудня 2013 року, що встановлює основні стандарти безпеки для захисту від небезпеки, що виникає від іонізуючого випромінювання (припиняє дію наступних Директив Євроатому – 89/618, 90/641, 96/29, 97/43, 2003/122). Ця Директива встановлює єдині основні норми безпеки для захисту здоров'я людей, схильних до професійних, медичних та громадських впливів, від небезпек, що виникають від іонізуючих випромінювань.

- Директива Європейського Парламенту і Ради ЄС № 2010/30/ЄС про вказування за допомогою маркування та стандартної інформації про товар обсягів споживання енергії та інших ресурсів енергоспоживчими продуктами. Ця Директива встановлює рамкову основу для маркування та інформування споживачів про фактичне споживання енергії енергоспоживчими продуктами, які можуть мати прямий або опосередкований вплив на споживання енергії та інших потенційних ресурсів під час використання.

- Директива Комісії № 2006/86/ЄК від 24 жовтня 2006 року, що впроваджує Директиву № 2004/23/ЄК Європейського Парламенту та Ради стосовно вимог до відстеження, повідомлення про серйозні негативні реакції та події, а також стосовно певних технічних вимог щодо кодування, обробки, зберігання, накопичення та розповсюдження людських тканин і клітин.

- Положення Директиви встановлюють детальні вимоги до акредитації, призначення, надання дозволу або ліцензування «установ тканин», зокрема, щодо їх організації та управління, персоналу, використовуваних обладнання та матеріалів, устаткування та приміщень, документації та реєстрації даних, а також систему аудиту якості і безпеки.

Не виконані директиви в 2017 році:

- Директива № 2011/92/ЄС про оцінку впливу окремих державних і приватних проектів на навколишнє середовище (кодифікація). Ця Директива застосовується для оцінки наслідків впливу на навколишнє середовище громадських і приватних проектів, які можуть значно впливати на середовище.

- Директиви Ради №80/181/ЄЕС від 20 грудня 1979 р. про наближення законодавства держав-членів стосовно одиниць вимірювання та скасування Директиви 71/354/ЄЕС. Директива визначає основні одиниці системи SI, назви та визначення похідних одиниць SI, десяткових кратних і частинних від одиниць SI, дозволених позасистемних одиниць, а також їх позначення та правила написання.

- Директива 2006/126/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 20 грудня 2006 року про посвідчення водія, що замінює Директиву Ради 91/439/ЄЕС від 29 липня 1991 року про посвідчення водія. Директива містить положення, що сприяють підвищенню безпеки дорожнього руху та вільному пересуванню осіб через встановлення типової моделі національних водійських посвідчень. Також запроваджуються засоби збереження даних у вигляді мікрочіпів, які будуть складовою частиною водійського посвідчення та запобігатимуть його підробці.

- Директива Ради 96/53/ЄС від 25 липня 1996 року про встановлення для певних автомобільних транспортних засобів, що рухаються в межах Співтовариства, максимально дозволених розмірів при національних і міжнародних перевезеннях і максимально дозволеної ваги при міжнародних перевезеннях. Положення Директиви встановлюють максимально дозволені розміри та маси деяких видів транспортних засобів, що здійснюють національні та міжнародні перевезення з метою збереження автотранспортної інфраструктури та забезпечення належного рівня безпеки руху.

- Директива Ради №85/374/ЄЕС від 25 липня 1985 року про наближення законів, підзаконних актів та адміністративних положень держав-членів щодо відповідальності за дефектну продукцію. Директива встановлює принцип відповідальності без провини, застосовної до європейських виробників. У разі, якщо дефектний продукт завдає шкоду споживачу, виробник може нести відповідальність навіть без доказу факту недбалості або провини з його боку.

- Директива № 2008/106/ЄК Європейського Парламенту та Ради від 19 листопада 2008 року про мінімальний рівень підготовки моряків. Директива містить положення, що визначають правила підготовки та стандарти

кваліфікації, яким повинні відповідати моряки, що є кандидатами на отримання або повторне підтвердження кваліфікаційних документів, які дозволяють їм виконувати функції, на які видано відповідні кваліфікаційні свідоцтва професійної підготовки.

- Директива Ради № 87/540/ЄЕС від 9 листопада 1987 року про доступ до перевезення товарів водними шляхами для національного та іноземного транспорту і взаємне визнання дипломів, сертифікатів та інших офіційних посвідчень кваліфікаційного рівня для провадження такої діяльності. Директива містить положення, що встановлюють правила доступу перевізника товарів для транспортування внутрішніми та міжнародними водними шляхами, що спрямовані на покращення якості управління відповідним транспортом, а також закріплює взаємне визнання дипломів, сертифікатів та інших свідоцтв офіційних кваліфікацій.

- Директива Ради № 2001/110/ЄК від 20 грудня 2001 року щодо меду. Положення Директиви застосовуються до продуктів, наведених у додатку I цієї Директиви. Ці продукти відповідають вимогам, встановленим у додатку II. Завдання: наближення норм національного законодавства про заходи, які застосовуються щодо меду та продуктів бджільництва, до законодавства ЄС.

- Директива № 98/70/ЄС про якість бензину та дизельного палива та внесення змін і доповнень до Директиви № 93/12/ЄЕС, що доповнена Директивами №№ 2000/71/ЄК, 2003/17/ЄК та 2009/30/ЄК і Регламентом (ЄС) № 1882/2003. Директива встановлює технічні вимоги для моторних палив, з огляду їх впливу на здоров'я людини та довкілля, для транспортних засобів, оснащених двигунами примусового чи компресійного запалювання.

- Директива №2001/95/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 3 грудня 2001 року про загальну безпеку продукції. Директива вимагає від фірм гарантувати, що товари, призначені для продажу, є безпечними і вживати заходів щодо виправлення ситуації, коли встановлено протилежне; вводить систему швидкого оповіщення на рівні ЄС про небезпечні непродовольчі товари, яка дозволяє національним органам негайно обмінюватися інформацією

про будь-які заходи, що здійснюються для вилучення таких продуктів з продажу.

Тобто, виконано лише 11,1% запланованих директив. Разом з тим достроково виконано 36 директив.

Наступним законодавчим актом ЄС, який необхідно імплементувати в українське законодавство, є регламент. Регламент ЄС має загальне застосування. Він є обов'язковим у повному обсязі та повинен прямо застосовуватися в усіх державах-членах. Пряме застосування в державах-членах означає, що регламент повинен проникати у внутрішній правопорядок держав-членів без того, щоб для його введення в дію у цілому або ж окремих положень вимагався внутрішній акт. У результаті цього регламенти мають слугувати інструментами уніфікації в рамках ЄС.

З 15 регламентів, виконання яких заплановано на 2014-2017 роки, жодного вчасно не виконано. Разом з тим достроково виконано 13 регламентів.

Невиконані регламенти, які передбачені в додатках до Угоди в 2015 році:

- Регламент ЄС №715/2009 Європейського Парламенту і Ради від 13 липня 2009 року про умови доступу до мереж транспортування природного газу та яким скасовується Регламент ЄС №1775/2005. Регламент уточнює більш загальні норми Директиви 2009/73/ЄС стосовно правил доступу третіх сторін до систем транспортування та розподілу газу, зокрема законодавчо забезпечує, що треті сторони повинні мати право доступу до мереж транспортування газу на вільній та недискримінаційній основі. Даний регламент повинен виконати завдання:

- створення правових передумов для нової моделі ринку природного газу відповідно до вимог Директиви 2009/73/ЄС та Регламенту (ЄС) № 715/2009;

- вжиття заходів обрання моделі відокремлення для газотранспортної системи України, що знаходиться у державній власності і не підлягає приватизації;

- забезпечення прозорості цінової і тарифної політики.

- Регламент (ЄС) №714/2009 Європейського Парламенту та Ради від 13 липня 2009 року про умови доступу до мережі для транскордонного обміну електроенергією. Регламент визначає правила для транскордонного обміну електроенергією, передбачає створення механізму компенсації для транскордонних потоків електроенергії та встановлення гармонізованих тарифів за транскордонне транспортування, встановлює розподіл наявних пропускних потужностей міжсистемних сполучень між національними транспортними системами.

Невиконаними регламентами в 2016 році є:

- Регламент (ЄС) № 842/2006 про певні фторовані парникові гази. Регламент встановлює обмеження на продаж деяких фторованих парникових газів, їх належне утримання, а саме попередження витоків, перевірку та облік. Також Регламент містить положення щодо обов'язкової періодичної перевірки для холодильної техніки, кондиціонування та теплових насосів, обладнання та систем протипожежного захисту (частота перевірок залежить від кількості фторовмісного газу, що міститься в обладнанні).

- Регламент (ЄС) № 1946/2003 Європейського Парламенту і Ради від 15 липня 2003 року про транскордонні перевезення генетично модифікованих організмів. Регламент спрямований на створення загальної системи оповіщення та обміну інформацією про експорт ГМО з метою забезпечення в країнах адекватного рівня захисту. Також передбачено критерії розмежування ГМО, що призначені для цілеспрямованого вивільнення у навколишнє середовище (тобто польових або культивованих випробувань, імпорту або трансформації ГМО в промисловій продукції) та ГМО, призначених для виробництва продуктів харчування чи кормів.

- Регламент Комісії (ЄК) № 37/2005 від 12 січня 2005 року щодо контролю температур у транспортних засобах, сховищах і на складах харчових продуктів швидкої заморозки, призначених для споживання людиною. Положення Регламенту регулюють контроль температур у транспортних засобах, сховищах і на складах харчових продуктів швидкої заморозки, призначених для споживання людиною. Визначено, що засоби транспортування, складування і

зберігання швидкозаморожених харчових продуктів повинні бути забезпечені відповідними реєструючими приладами для спостереження при частих і регулярних інтервалах, за яких швидкозаморожені харчові продукти піддаються температурі повітря.

- Регламент (ЄС) № 2037/2000 про субстанції, що руйнують озоновий шар, зі змінами та доповненнями, внесеними Регламентами (ЄС) №№ 2038/2000, (ЄС) 2039/2000, (ЄС) 1804/2003, (ЄС) 2077/2004, (ЄС) 29/2006, (ЄС) 1366/2006, (ЄС) 1784/2006, (ЄС) 1791/2006 і (ЄС) 2007/899, та Рішеннями №№ 2003/160/ЄС, 2004/232/ЄС та 2007/54/ЄС. Норми Регламенту встановлюють заборону на виробництво та використання підконтрольних речовин (хладоагентів, розчинників, протипожежних засобів) включно із припиненням використання гідрохлорофлоровуглеводнів до 2025 р. Крім цього визначається комплекс зобов'язань щодо відновлення, переробки, регенерації та знищення використаних підконтрольних речовин, а також встановлюються процедури моніторингу та перевірки якості води.

- Регламент (ЄС) № 1606/2002 Європейського Парламенту та Ради від 19 липня 2002 про застосування міжнародних стандартів бухгалтерського обліку. Регламент спрямований на стандартизацію фінансової звітності, що подається компаніями, які діють в ЄС. Для цього, при підготовці звітності, компанії повинні використовувати Міжнародні стандарти фінансової звітності (IFRS або МСФЗ). Проте є обмеження, які стосуються лише консолідованої звітності компаній, чії цінні папери котуються на регульованому ринку ЄС.

Невиконані регламенти, передбачені на 2017 рік:

- Регламент Європейського Парламенту і Ради №765/2008/ЄС від 9 липня 2008 року про встановлення вимог для акредитації і ринкового нагляду, що стосується торгівлі продукцією. Регламент встановлює вимоги до акредитації та системи нагляду за ринком, що стосуються збуту продукції, а саме загальні правила для органів акредитації, що забезпечують відповідність нехарчових продуктів в ЄС певним вимогам, встановлює систему ринкового нагляду, щоб гарантувати високий рівень безпеки цих продуктів, правил щодо контролю імпорту з-за меж ЄС; і встановлює загальні принципи маркування СЕ.

- Регламент (ЄК) № 392/2009 Європейського Парламенту та Ради від 23 квітня 2009 року про відповідальність перевізників при перевезенні пасажирів морем у випадку аварій. Положення Регламенту вводять режим відповідальності та страхування перевезення пасажирів морем з метою удосконалення компенсації для пасажирів, яким нанесено шкоду, та підвищення безпеки морського транспорту.

- Регламент (ЄК) № 417/2002 Європейського Парламенту і Ради від 18 лютого 2002 року про прискорення запровадження вимог про подвійний корпус або еквівалентну конструкцію для нафтоналивних суден з одинарним корпусом та про припинення дії Регламенту Ради (ЄК) № 2978/94. Регламент містить положення щодо впровадження схеми прискореного виведення з експлуатації двокорпусних або однокорпусних нафтових танкерів. Також встановлюється заборона транспортування до портів або з портів держав-членів важких нафтопродуктів у однокорпусних нафтових танкерах.

- Регламент Комісії (ЄС) №244/2009 від 18 березня 2009 р. про вимоги до екодизайну для побутових ламп з ненаправленим світловипромінюванням. Цей Регламент встановлює вимоги з екодизайну до розміщення на ринку ненаправлених побутових ламп, в тому числі коли вони продаються для використання в непобутових цілях або коли інтегровані в інші продукти. Він також встановлює вимоги до інформації про продукт для ламп спеціального призначення.

- Регламент Комісії (ЄС) №107/2009 від 4 лютого 2009 р. про вимоги до екодизайну для простих декодерів каналів кабельного телебачення. Цей Регламент встановлює вимоги до екодизайну для простих декодерів каналів кабельного телебачення.

- Регламент Комісії (ЄС) №1275/2008 від 17 грудня 2008 р. про вимоги до екодизайну для режимів чекання/готовності та вимкнення споживання електроенергії електричним та електронним побутовим та офісним обладнанням. Цей Регламент встановлює вимоги до екодизайну, що стосується режимів очікування і вимкнення споживання електроенергії. Ці правила застосовуються до електричної та електронної побутової та офісної техніки.

- Регламент Комісії (ЄС) №245/2009 від 18 березня 2009 р. про вимоги до екодизайну для флуоресцентних ламп / ламп денного світла без інтегрованого баластного опору для високоінтенсивних розрядних ламп, баластів і освітлювальної арматури, які розраховані для функціонування таких ламп. Регламент встановлює правила екодизайну, застосовні до певних типів ламп, які будуть використовуватися для загального освітлення з метою зменшення їх впливу на навколишнє середовище і, зокрема, застосовується до люмінесцентних ламп без вбудованих обмежувачів струму, високоінтенсивних розрядних ламп, обмежувачів струму і світильників, здатних працювати з такими лампами.

- Регламент Комісії (ЄС) №278/2009 від 6 квітня 2009 р. про вимоги до екодизайну зовнішніх джерел енергопостачання при споживанні електроенергії в режимі холостого ходу та середній енергетичній ефективності. Цей Регламент встановлює вимоги з екодизайну, пов'язані зі споживанням електроенергії на холостому ході і середньої активної ефективності зовнішніх джерел живлення, що виключають перетворювачі напруги, джерела безперебійного живлення, зарядні пристрої, галогенні перетворювачі освітлення, зовнішні джерела живлення для медичних приладів, а також зовнішніх джерел живлення, що з'явилися на ринку не пізніше 30 червня 2015 р.

Аналіз дедлайну регламентів показав, що були достроково виконані регламенти, виконання яких планувалося у 2018 році:

- Регламент (ЄК) № 882/2004 Європейського Парламенту та Ради від 29 квітня 2004 року про офіційний контроль, що здійснюється з метою перевірки відповідності законодавству про харчові продукти і корми та нормам щодо здоров'я та благополуччя тварин. Положення Регламенту встановлюють загальні правила офіційного контролю та перевірку дотримання правил, що спрямовані на запобігання, усунення та зниження рівня ризику для здоров'я людини та тварини до прийняттого, що здійснюється з метою перевірки відповідності законодавству про харчові продукти та корми, нормам щодо здоров'я та благополуччя тварин.

- Регламент Комісії (ЄС) № 16/2011 від 10 січня 2011 року, яким визначаються заходи з реалізації системи швидкого оповіщення для харчових продуктів і кормів. Предметом Регламенту є визначення заходів з реалізації системи швидкого оповіщення для харчових продуктів і кормів.

- Регламент (ЄС) № 470/2009 Європейського Парламенту та Ради від 6 травня 2009 року, яким встановлюються процедури Співтовариства з визначення рівнів залишків фармакологічно активних речовин у харчових продуктах тваринного походження та скасовується дія Регламенту Ради (ЄЕС) № 2377/90 і вносяться зміни до Директиви Європейського Парламенту та Ради 2001/82/ЄК і Регламенту Європейського Парламенту та Ради (ЄК) № 726/2004. Забезпечуючи безпеку продуктів харчування, Регламент встановлює правила та процедури з метою визначення максимальної концентрації залишків фармакологічно активних речовин, які можуть бути дозволені у продуктах харчування тваринного походження (максимальні ліміти залишку).

- Регламент (ЄС) № 37/2010 Європейського Парламенту та Ради від 22 грудня 2009 року щодо максимальних меж залишків фармакологічно активних речовин та їх класифікації в харчових продуктах тваринного походження. Регламент містить положення щодо максимальних меж залишків фармакологічно активних речовин та їх класифікації в харчових продуктах тваринного походження.

Достроково виконані регламенти, передбачені на 2019 рік:

- Регламент Ради (ЄК) №1/2003 від 16 грудня 2002 року про імплементацію правил конкуренції, викладених у статтях 81 та 82 Договору. Регламент передбачає реалізацію правил конкуренції через децентралізоване застосування відповідних правил та зміцнення апостеріорного (після вчинення дій) контролю. Ці норми полегшують адміністративне навантаження на Комісію, дозволяючи зосередити зусилля на найсерйозніших порушеннях конкуренції. Також підвищується роль національних органів влади з питань конкуренції і національних судів у виконанні законодавства ЄС про конкуренцію, гарантуючи її ефективне та однакове застосування. Даний регламент вирішує завдання нормативного врегулювання механізму

оприлюднення рішень у справах про порушення законодавства про захист економічної конкуренції з урахуванням положень статті 30 Регламенту Ради (ЄК) № 1/2003.

- Регламент Ради (ЄК) № 139/2004 від 20 січня 2004 року про контроль за концентрацією між підприємствами (Регламент ЄС про злиття). Регламент містить положення, що забезпечують контроль за концентрацією між компаніями, а також суттєво змінюють нормативну базу. Зміцнюючи принцип єдиного вікна, він забезпечує позитивний стимул для участі національних відомств з питань конкуренції і спрощує процедуру повідомлень і розслідувань. Регламент вирішує завдання нормативного врегулювання механізму приведення контролю за концентрацією суб'єктів господарювання у відповідність до вимог статей 1, 5(1), 5(2) та 20 Регламенту Ради.

- Регламент (ЄК) № 854/2004 Європейського Парламенту та Ради від 29 квітня 2004 року, яким встановлюються спеціальні норми офіційного контролю продуктів тваринного походження, призначених для споживання людьми. Положення Регламенту встановлюють особливі правила щодо організації офіційного контролю за харчовими продуктами тваринного походження.

Достроково виконані регламенти, передбачені на 2025 рік:

- Регламент (ЄК) № 1760/2000 Європейського Парламенту та Ради від 17 липня 2000 року про встановлення системи ідентифікації і реєстрації великої рогатої худоби та маркування яловичини та продуктів із яловичини і скасування Регламенту Ради (ЄК) № 820/97. Регламент встановлює ідентифікацію великої рогатої худоби та реєстрацію системи, а також систему обов'язкового та добровільного маркування м'яса. Також містяться наступні вимоги щодо національних систем: бірки на вуха для ідентифікації кожної тварини; комп'ютеризовану базу даних; паспорт тварини та індивідуальну інформацію про реєстрацію тварини, що зберігається принаймні три роки.

- Поправка до Регламенту Комісії (ЄК) № 543/2008 від 16 червня 2008 року, що встановлює детальні правила застосування Регламенту Ради (ЄК) № 1234/2007 щодо стандартів торгівлі м'ясом птиці. Поправка до Регламенту встановлює маркетингові стандарти для м'яса свійської птиці.

- Регламент Комісії (ЄК) № 543/2008 від 16 червня 2008 року, що встановлює детальні правила застосування Регламенту (ЄК) № 1234/2007 щодо стандартів торгівлі м'ясом птиці. Регламент встановлює конкретні положення для забезпечення застосування Регламенту (ЄК) № 1234/2007 щодо стандартів торгівлі м'ясом птиці, де даються визначення туш птиці, розділення птиці та фуа-гри відповідно до статті 121 (е) (II) цього Регламенту, а також регулюються форми, в яких такі продукти можуть надходити в продаж, правила пакування та маркування.

- Регламент Комісії (ЄК) № 589/2008 від 23 червня 2008 року, що встановлює детальні правила впровадження Регламенту (ЄК) № 1234/2007 щодо стандартів торгівлі яйцями. Положення Регламенту встановлюють детальні правила, що регулюють спільну організацію ринку яєць в Співтоваристві та включають якісні характеристики, яким повинні відповідати яйця, а також вимоги щодо пакування та маркування.

- Регламент Комісії (ЄК) № 1850/2006 від 14 грудня 2006 року, що встановлює детальні правила сертифікації хмелю та хмелепродуктів. Регламент встановлює детальні правила щодо сертифікації хмелю і продуктів, які містять хміль, а також визначає правила щодо дозволу суміші шишок хмелю у випадку їх приналежності до сертифікованої продукції одного й того ж сорту, врожаю та продукції, яка походить з однієї й тієї ж території виробництва. Визначаються умови, які дозволяють відхилення від загального правила та вимоги до сертифікації продукції та до центрів сертифікації.

Достроково виконано регламент в якому не вказана дата виконання:

- Регламент Комісії (ЄК) № 1295/2008 від 18 грудня 2008 року про імпорт хмелю з третіх країн (кодифікована версія). Регламент встановлює форму свідоцтва про еквівалентність продукції та випадки його використання для реалізації торгівлі з третіми країнами і контролю уповноваженими органами держав-членів. Також містить перелік агентств, що мають дозвіл на видачу свідоцтв стосовно шишок хмелю, вимоги до свідоцтва еквівалентності та витяг зі свідоцтва для митних органів влади у державі-членові, де продукти допускаються у вільний обіг.

Таким чином, до 2025 року Україна повинна виконати 148 регламентів, в тому числі 16 запланованих у 2018 році.

Одним із типів законодавчих актів ЄС є рішення. Рішення ЄС є обов'язковим у повному обсязі. Якщо рішення визначає тих, кому воно адресовано, воно є обов'язковим лише для них. Рішення, на відміну від регламентів, не мають загального застосування і зобов'язують лише тих, кому вони адресовані, але на відміну від директив є обов'язковими в усіх своїх елементах. Рішення часто є засобом реалізації інших актів інститутів ЄС і мають індивідуальний характер, тобто стосуються лише визначених випадків.

З 6 рішень, виконання яких заплановано Україною на 2014-2017 роки, вчасно виконано 4, не виконано – 2.

Виконані рішення з дедлайном в 2014 році:

- Рішення Комісії № 2000/96/ЄК від 22 грудня 1999 року про інфекційні захворювання, які мають поступово охоплюватися мережею Співтовариства відповідно до Рішення 2119/98/ЄК Європейського Парламенту та Ради. Рішення передбачає введення переліку інфекційних та паразитарних захворювань, які підлягають реєстрації у ЄС, та критерії їх визначення. Встановлюються особливості спостереження за інфекційними захворюваннями та поширення інформації щодо них, а також протоколи щодо поводження з епідеміями в аспекті їх запобігання та подолання.

- Рішення № 2119/98/ЄК Європейського Парламенту та Ради від 24 вересня 1998 року про створення мережі епідеміологічного нагляду та контролю за поширенням інфекційних захворювань в Співтоваристві. Рішення передбачає приєднання до єдиної європейської системи визначення, запобігання та подолання епідемії, а також чітку класифікацію інфекційних хвороб. Визначається порядок створення та обміну національними базами даних щодо здійснення контролю за поширенням інфекційних хвороб та профілактика і боротьба з інфекційними захворюваннями.

- Рішення Комісії № 2002/253/ЄК від 19 березня 2002 року про терміни, що використовуються для передачі інформації про інфекційні хвороби до мережі Співтовариства, створеної відповідно до Рішення Європейського

Парламенту та Ради 2119/98/ЄК. Рішення встановлює єдині критерії для визначення випадків інфекційних захворювань у країнах-членах Європейського Союзу. Також його положення спрямовані на поліпшення профілактики і боротьби з інфекційними захворюваннями через зміцнення співробітництва та координацію з Європейською Комісією.

Виконане рішення з дедлайном в 2017 році:

Рішення №768/2008/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 9 липня 2008 року про загальну структуру (систему) маркетингу продукції. Рішення встановлює загальні принципи і процедури стосовно узгодження умов для маркетингу продукції в країнах ЄС і Європейську економічну зону (ЄЕЗ), правила для маркування СЕ, чіткий поділ відповідальності для виробників, імпортерів і дистриб'юторів по виробничому ланцюжку, загальний набір різних процедур оцінки відповідності, а також єдині правила, встановлені для призначення і нагляду нотифікованих органів сертифікації і правила нагляду за ринком.

Поряд з тим, в 2017 році залишились і не виконані рішення, які були заплановані:

- Рішення Комісії № 2008/329/ЄК від 21 квітня 2008 року, що зобов'язує країни-члени забезпечити наявність на магнітних іграшках, що поставляються чи є в наявності на ринку, попередження про ризик для здоров'я та безпеки, який вони становлять. Цим Рішенням Комісія зобов'язує держав-членів забезпечити наявність на іграшках з магнітами, що розміщені або доступні на ринку Співтовариства, попередження про ризики для здоров'я та безпеки, які вони становлять. В іншому випадку іграшки буде заборонено розміщувати на ринку, а такі, що розміщені на ринку без відповідного попередження, буде вилучено.

- Рішення Комісії № 2006/502/ЄК від 11 травня 2006 року про зобов'язання держав-членів забезпечити постачання на ринок запальничок виключно із захистом від дітей та заборонити постачання на ринок запальничок-новинок. Тобто ставиться завдання забезпечення постачання на ринок запальничок виключно із захистом від дітей та заборони постачання на

ринок запальничок-новинок, що можуть становити загрозу безпеці і здоров'ю споживачів.

Таким чином, до 2025 року Україна повинна виконати 37 рішень, в тому числі 27 запланованих рішень у 2018 році.

Рекомендації та висновки Європейського Союзу не є обов'язковими і можуть бути враховані державами при вирішенні окремих питань. Рекомендації спрямовані на те, щоб спонукати держави, яким вони адресовані, до дій, визначених цими актами. Рекомендації можуть ухвалюватися з метою реалізації приписів установчих документів або актів інститутів ЄС (ст. 292 ДФЄС) [2, с.173]. Однак необхідно зазначити, що нерідко для прийняття нормативно-правового акта вимагається попереднє отримання висновку консультативно-дорадчих органів.

З 9 Рекомендацій, виконання яких заплановано Україною на 2014-2025 роки, достроково виконано 8. Не виконано лише одну Рекомендацію, яка запланована на 2018 рік.

Виконані рекомендації без зазначеної дати виконання:

- 92/48/ЄЕС: Рекомендація Європейської Комісії від 18 грудня 1991 року щодо страхових посередників. Згідно з положеннями додатку до Рекомендації, страхові посередники, що діють на території держави-члена, підлягають професійним вимогам реєстрації. Вони повинні володіти необхідними загальними, комерційними і професійними знаннями і здібностями, мати хорошу репутацію і не бути оголошені банкрутом, володіти професійним покриттям страхового відшкодування, а також страхові брокери повинні мати достатню фінансову спроможність.

- Рекомендації Ради від 31 травня 2007 року щодо попередження травматизму та сприяння безпеці. Рекомендація країнам-членам і звернення до Єврокомісії збирати та обробляти інформацію про травми, обмінюватися інформацією, включати інформацію про травми у програми щодо здоров'я.

- Рекомендації Ради 2001/458/ЕК від 5 червня 2001 року щодо вживання алкогольних напоїв молоддю, особливо дітьми та підлітками. Рекомендації спрямовані на заохочення держав-членів та зацікавлених гравців для розробки

механізмів, призначених для вирішення проблем, пов'язаних зі зловживанням алкоголем серед молоді.

- № 98/257/ЄК: Рекомендація Комісії від 30 березня 1998 року щодо принципів, які застосовуються до осіб, відповідальних за вирішення споживчих спорів у позасудовому порядку. Метою Рекомендації є дотримання існуючими органами та органами, що створюватимуться та відповідатимуть за позасудове врегулювання спорів про захист прав споживачі, принципів незалежності, прозорості, змагальності, ефективності, законності, свободи тощо.

- Рекомендація Європейської Комісії № 2004/913/ЄК від 14 грудня 2004 року про сприяння встановленню належного режиму оплати праці директорів компаній, включених до реєстру. Рекомендація містить положення, що забезпечують прозорість винагороди, контролю акціонерів за політикою винагороди та винагородою фізичних осіб шляхом розголошення та запровадження обов'язкового або дорадчого голосування щодо відомості винагороди, а також встановлюється система винагороди директорів лістингових компаній.

- Рекомендації Ради 2003/878/ЄС від 2 грудня 2003 року про обстеження на виявлення ракових захворювань. Рекомендація закликає держав-членів запроваджувати програми обстеження на виявлення ракових захворювань, забезпечувати наявність централізованих систем даних, необхідних для організованого виконання програм обстеження, здійснення регулярного моніторингу процесу та результатів організованого обстеження та оперативно повідомляти про ці результати населенню та персоналу, залученому до обстеження.

- Рекомендація Комісії від 23 липня 2003 року щодо принципів розвитку національних стратегій та найкращих практик задля забезпечення співіснування генетично модифікованих зернових та традиційного і органічного виробництва (фермерства). Положення Рекомендації спрямовані на розробку національних стратегій та підходів у вирішенні проблемних питань балансу інтересів фермерів усіх типів виробництва та необхідність заохочення їх співробітництва. Також норми Рекомендації вирішують нюанси споживчого

вибору, що забезпечує діяльність усіх форм ведення сільськогосподарського виробництва, пов'язаних з вирощування генетично модифікованих організмів.

Достроково виконана рекомендація з дедлайном виконання на 2018 рік:

Рекомендація Комісії 2004/704/ЄК від 11 жовтня 2004 року щодо контролю вмісту діоксину і діоксиноподібних поліхлорованих біфенілів в кормах. Положення Рекомендації спрямовані на наближення норм національного законодавства про заходи, які застосовуються щодо небажаних речовин у кормах, до законодавства ЄС.

Дані статистики свідчать про те, що існують певні економіко-правові фактори, які стримують вельми потужний потенціал Угоди України з ЄС. Станом на 01.01.2018 року Україна вчасно виконала лише від 0 до 66,7 % окремих положень актів законодавства ЄС (директив, регламентів, рішень, рекомендацій та інших правових актів) (табл. 2.2), хоча в деяких випадках ми навіть виконали зобов'язання, які передбачені на 2018-2025 роки.

Таблиця 2.2 - Стан виконання законодавчих актів ЄС за період 2014-2017 рр.

Тип акту ЄС	Всього	Виконані	Невиконані	Частково виконані	Розгляд не розпочато	Виконання (%)
<i>Директиви</i>	81	9	28	1	43	11,1
<i>Регламенти</i>	15	0	10	0	5	0
<i>Рішення</i>	6	4	0	0	2	66,7
<i>Рекомендації</i>	-	-	-	-	-	-
<i>Інші</i>	6	3	3	0	0	50

Джерело: розраховано авторами на основі даних [3]

Таким чином, інтеграційні процеси, що зараз відбуваються в Україні, здійснюються з різною швидкістю, глибиною та комплексністю. Перш за все неприйнятними є темпи як у цілому адаптації законодавства України до права ЄС, так і деталізація положень Угоди у національних нормативно-правових актах.

Разом з тим, недостатньо прийняти відповідний законодавчий акт, положення повинно працювати на практиці. Тоді і будуть видні позитивні результати Угоди про асоціацію України з ЄС, або як зазначила представник

ЄС із зовнішньої та безпекової політики Федеріка Могеріні, зараз надзвичайно важливо перейти від ухвалення законодавства та створення інституцій до повної імплементації реформ [4].

Досвід окремих країн Східної Європи, які не так давно стали членами ЄС, показує, що процес адаптації національного законодавства може здійснюватися значно швидшими темпами та на більш комплексній основі. Так, Володимир Устименко вказує на показову практику правотворчої роботи у Республіці Польща, де парламент та інші органи державної влади починаючи з 2000 року, ухвалювали близько 70-90 нормативно-правових актів на рік і в 2004 році, коли Польща набула повноправного членства у ЄС, обсяг не імплементованих у національне законодавство актів ЄС дорівнював 2,9%, що є допустимим рівнем відхилення [5]. Також він зауважує, що змінити ситуацію на краще можна було б у разі залучення України до роботи інституцій Євросоюзу і попереднього інформування нашої країни про підготовку нових законодавчих актів у ЄС. Адже наразі Україна, не перебуваючи у складі цих інституцій, жодним чином не може впливати на законодавство, яке приймається у ЄС і в подальшому має бути імплементоване у національне [5].

Висновки.

Можна виокремити фактори, які, перш за все, заважають вчасному впровадженню правових актів ЄС у законодавство України та ефективному використанню переваг інтеграції:

- низька активність законотворчої роботи з імплементації правових актів ЄС у законодавство України;
- забюрократизована процедура ухвалення актів законодавства;
- недостатня кадрова спроможність відповідальних інституцій;
- наявність у тексті Угоди положень, реалізація яких створює певні ризики для національних економічних інтересів України;
- несистемна робота парламенту та уряду України;

- конфлікти інтересів між різними державними органами стосовно розподілу повноважень;
- конфлікти інтересів між різними політичними партіями і блоками;
- вплив змін, що відбулися у соціально-економічному стані України у зв'язку з анексією АРК і воєнними діями на Сході України.

Стисла оцінка наведених негативних чинників дає можливість дійти висновків, які, як вбачається, можуть закласти підґрунтя для розробки правових засобів нівелювання їх деструктивного впливу.

Література.

1. Договір про функціонування Європейського Союзу. Офіційний вісник Європейського Союзу від 30.3.2010. – 403 с.
2. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. Офіційний вісник України від 26.09.2014 – 2014 р., № 75, том 1, стор. 83, стаття 2125. rada.gov.ua/laws/show/984_011
3. EU-навігатор. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eurointegration.com.ua>
4. Сергій Сидоренко. Реформи очима ЄС: які зміни та проблеми в Україні помітив Брюссель. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eurointegration.com.ua/articles/2017/11/16/7073751>
5. Володимир Устименко. Угода про асоціацію з ЄС: можливості та ризики. ZN №1173, 16 грудня – 27 грудня 2017 р.[Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dt.ua/macrolevel/ugoda-pro-asociaciyu-z-yes-mozhливosti-ta-riziki-263548_.html